

es nostramo --- Això és cosa des patró --- deu haver trobat sa cafeterada que tu li haves deixat: l'ha tastat, s'ha empipat i l'ha tirat a la mar. --- Bobò, idò --- no diguem res, que ell no se'n temi --- Amagarem sa cafetera, i tothom a fer feina, sense piular. --- Es patró estava tot *xavat* i pensava: --- Ell no n'hi ha hagut nengun que parlàs de café en tota sa nit: com es coneix que tots estaven aconsiats, aquesta manada de galliots ---, id. (*Rondaies de Sa Majora, El Pitiuso*, 1974, p. 24). En el següent sembla 'engrescat, enfavat': «i no era que no tengués fectis: cada nit de vetla s'hi arplegaven a ca seua set --- finsus a deu joves, de lo més pinxo des lloc; i Na Margalida, tota *xavada*, sobretot quan n'hi anava un, molt plantosot i hereu de bona casa --- En Rafel d. G.; i En Rafel també s'hi ampliava a fer-li la bona, i quan més anava, més *xavat* estava amb ella», JnCastelló (*Rond. Eiv.*, 89).

De més a més hi hauria un verb *xavar* del qual *AlcM* no dóna cites sinó només unes frases «ja és hora de *xavar* per partir», i fins «varem *xavar* jo i dos amics, i anàrem --- a Palma», amb una singular constr. intr. i posant aquesta com a acc. § 1. Es nota el fet que d'aquest ús pròpiament verbal no se'n troba cap ex. en els escrits (Castelló, Macabich, PzCabr., Villangómez) i no deixa de resultar ben suspecta la intenció d'*AlcM* d'acostar tot plegat al sentit del cast. *conchabarse* 'posar-se d'acord', 'conspirar': l'ètimon del qual, *CONCLAVARE*, no podia donar més que *kl*, ni en mossàrab ni en català.

Per tant, si tingués aquesta etim., com vol *AlcM*, hauria de ser un castellanisme. Com que no hi ha cap senyal que el mot no sigui ben arrelat a Eiv., com que l'eliminació de *con-* no s'explicaria i com que els sign. de *xavat*, únic mot que ens consta verament, tampoc no coincideixen amb el cast., restem ben escèptics: mentre no disposem de més documentació i sense biaix etimologista, sense rebutjar aquesta etimologia del tot, molt menys podem donar-la com acceptable.

D'altra banda, hem de reconèixer que el mot coincideix totalment, per la forma, amb el mossarabisme *xevar*, *atxevar*, i derivats, ben coneguts al Priorat i a l'Ebre: *atxevar* 'atraure amb esquer', i *atxeu* o *atxevo* 'esquer per agafar animals' (vol. I, 487a53), *acévo* sentit a Margalef en aquest sentit (1935: *DCEC*, 747a25, *CEBO*) etc.; «*xevar-les* amb espigues, després de la sega, o amb olives, després de la collita; és a dir, quan les perdis no troben el menjar que trobaven abans --- com que durant tres o quatre dies, les perdis van als *xevals* i no veuen enemics, es confien ---», Bladé (*Benissanet*, 179). Essent aquí evident l'etimologia mossàrab *CIBARE* 'donar menjar' hi ha també bon motiu de creure que sigui la del mot eivissenc; on, passant des d'*atipat* o 'enllaminat' a 'engrescat', 'enfavat', s'hauria arribat a 'tranquil, content, conforme amb'.

Xeviot, de l'angl. *cheviot* [čéviət] teixit fet amb llana de les ovelles dels turons de Cheviot, entre Escòcia i Anglaterra.

Xi argot, 'ganivet', trucatge de *xifarot/XAFAROT*.

XIA, 'espècie de mantell de dol o de cerimònia', probt. de l'ar. vg. tardà *šiya*, i aquest del mossàrab *šāia* del mateix origen que *SAIA* 'gonella'. □ 1.^a doc.: 1507, Busa-N.: «*xia* per al coll: focales».

El *DAG.* en porta bastantes cites dels Ss. XVII-XVIII corresponents a les Illes, CpTarr. i Bages, *AlcM* una de Bages de 1676 i una de StaColQ. de 1256; «que cada hù de dits jurats tinga tres *xias*: la una, de domàs carmasí, forrada de satí carmasí, la qual han de portar en lo muscle esquerra, en senyal del càrrec», en una cròn. eivissenca del S. XVII (Macabich, *Feudalismo*, 19).

Vaig demostrar l'etim. àrabo-mossàrab en *CHIA* del *DCEC/DECH*, mot documentat des de c. 1580. *RMA.* el registra en la forma *šāia* 'túnica', i *š-ya* en docs. àrabs de Granada, i avui apareix transportat pels nostres moriscos fins a Egipte i el Darfur (Dozy, *Suppl.* I, 71); la *ā* àràbiga passava a *é* per la imela, que arribà fins a *i* en l'àrab de Granada, i la toponímia val. permet de constatar que almenys en certs contextos també s'arribava fins això en l'àrab valencià. Fou, doncs, mot romànic, però arabitatzat.

DERIV.: *Xiot*: «de gramàsia que no sia listada, meyns de peyl, ab *xiot* --- a *xiot*», ross. 1303, *InvLC* amb cita d'altres 4 de la mateixa data, 3 més de 1348, i «un *siot* mesclat» el 1370; «nyull hom no gos levar *xiot* ne capell, ne almuça, a negun hom qui destre no via --- ne y gosen siular, ni ucar ne portar corn ne buzina, ne fer altres maneres d'escarn», en les ordnances de Balaguer de 1313-37 (*BABL* XII, 523; *Sanahuja, Ciutat de Balaguer*, 122).

Xiavoga, V. *ciar* *Xival*, V. *xaval* *Xibarra*, V. *paparra* *Xibbarri*, V. *xivarri* *Xibau* men., V. *xibiu* *Xibec*, V. *xàvega* i *xibeca*

XIBECA, nom regional de l'òliba, en el Rosselló *caveca*, germà de l'oc. *caveca*, mot certament pre-romà, probablement d'arrel indoeuropea, segurament comuna amb la de *GAUS*: tots dos, d'una base indoeur. *KAU-*, amb sufixos diferents (V. aquell art. i *CUCALA*, altre mot de la mateixa arrel); la *x* de la forma *xibeca*, primer *sibeca* (que també es troba en alguns parlars occitans), sembla deguda a la influència d'una onomatopeia *si(b)-* imitant la veu de l'ocell; el problema es complica a causa de la semblança amb el nom del *siboc* (o *saboc*), que designa un ocell diferent, però no massa dissemblant de la *xibeca*, el nom del qual és d'origen enterament incert, i no és probable que pugui explicar el de la *xibeca*, mentre que és possible que la forma *siboc* es degui en bona part a la influència del nom de l'ocell que estudiem. □ 1.ª doc.: 1878 (*Atl.*); se'n citen exs. escadussers de c. 1800 i un de 1408.

Com que no ha estat mai un mot d'ús comú, sinó més conegut en algunes comarques, particularment les del NE., no el van recollir els lexicògrafs fins a l'últim temps; no abans del *DAG.*: «*xibeca* [*xabeca*] (Menorca, Vic, Empordà): ocell nocturn: mochuelo, lechuza. *Sin. xuta*».¹ I el cita en Marcé i Santaló, per desgràcia sense donar el context i no precisant si el porta en una